

ה מוסד לביטוח לאומי
אגף פיתוח שירותים (קרנות)
קרן לפיתוח שירותים לנכים

בריכות טיפוליות

**קריטריונים וסטנדרטים
לקבלת סיוע מהקרן לפיתוח
שירותים לנכים**

מהדורה ראשונה

י"א אדר א' תשס"ח, 17 פברואר 2008

המוסד לביטוח לאומי

אגף פיתוח שירותים (קרנות)

קרן לפיתוח שירותים לנכים

בריכות טיפוליות

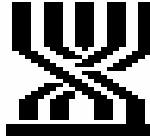
קריטריונים וסטנדרטים לקבלת סיוע מהקרן

מנהל תחום פיתוח שירותים לנכים	ג'רשון ברנאי -	איגום נתונים, כתיבה ועריכה : צוות היגוי מלווה :
ס/מנהל תחום פיתוח שירותים לנכים	שמואל ויינגלס -	
רכזת מקצועית תחום פיתוח שירותים לנכים	ריבי דנקונה -	
מנהלת בריכה טיפולית מבוא חורון	שרה ארגמן -	צוות חשיבה מקצועי :
מנהל בריכה טיפולית כפר עופרים	עודד בן שלמה -	
מנהלת הבריכה השיקומית ב"ח תל השומר	קרוליין ברמץ -	
רכזת מקצועית תחום פיתוח שירותים לנכים מנהל	אורית טובול -	
בריכה טיפולית דרך המים אשדוד	איציק טרבלסי -	
רכזת פרויקטים, קרן שלם	מיקי כהן -	
יועצת הקרן בתחום פיסיותרפיה	כרמית כהנא -	
מנהל מרכז הידרותרפי, בית איזי שפירא	טוביה סטוצ'ינר -	
המפקח הארצי לאתרי רחצה, משרד הפנים מנהלת	יוסף עאמר -	
הידרותרפיה, שער הנגב	עירית צדק -	
מנכ"ל מרכז הידרותרפי, שער הנגב	איתי צורי -	
מנהלת מעון על"ה, בני ברק	רותי שמעוני -	

כל הזכויות שמורות

אין להעתיק או להפיץ פרסום זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני (לרבות צילום והקלטה) ללא אישור בכתב מהמוסד לביטוח לאומי.

המוסד לביטוח לאומי

אגף פיתוח שירותים (קרנות)

קרן לפיתוח שירותים לנכים

מבוא

חוברת זו באה לשמש ככלי עזר מקצועי למבקשים להקים ולשפץ בריכה טיפולית בסיוע של הקרן לפיתוח שירותים לנכים (להלן "הקרן").

הקרן רואה בבריכות טיפוליות כלי טיפול חשוב בשיקומם של אנשים עם מוגבלות. בשנת 1990 החלה הקרן לסייע בפיתוח בריכות טיפוליות ובהנגשת בריכות שחייה כלליות לנכים. במהלך שנים אלו ניתנה תמיכה ל- 21 בריכות¹, מתוכן ניתן סיוע בהקמה שיפוץ והצטיידות ל- 16 בריכות הידרותרפיות ול- 5 בריכות כלליות ניתן סיוע בהנגשתן לנכים.

במהלך השנה שחלפה הוחלט לבדוק באיזו מידה הבריכות, שקיבלו סיוע מהקרן, אכן משרתות את אוכלוסיית הנכים, ולקבוע סטנדרטים לתכנון להקמת בריכות טיפוליות וקריטריונים למתן הסיוע של הקרן.

לשם קביעת הסטנדרטיים והקריטריונים בוצעה על ידינו עבודה למיפוי בריכות טיפוליות, איגום ועריכת נתונים – סוגים, צרכים, היקף פעילות, עלויות הקמה ועלויות תפעול שוטף, מחירי טיפולים וכדו'. במהלך העבודה נבדקו 16 בריכות הידרותרפיות שהקרן לפיתוח שירותים לנכים סייעה להקים, לשפץ ולצייד, וכן מספר בריכות הידרותרפיות נוספות. העבודה נערכה על מר דוד לבקוביץ, יועץ הקרן לבריכות טיפוליות, באמצעות שאלונים, ראיונות ואיסוף סטטיסטי וכמותי של נתונים ממקורות שונים ומגוונים. ליוו אותנו צוות מוביל מטעם הקרן, מר שמואל ויינגלס והגב' ריבי דנקונה, וכן צוות חשיבה רב- מקצועי. לכולם נתונה תודתנו. במהלך שנת 2008 יבחנו הסטנדרטים והקריטריונים שנקבעו באמצעות תהליך של היזון חוזר ובמידת הצורך הם ישודרגו.

ב ב ר כ ה,

גרשון ברנאי

מנהל תחום פיתוח שירותים לנכים

¹ את רשימת הבריכות להן ניתן סיוע ניתן למצוא בעמוד 36

תוכן עניינים

עמוד

נושא

חלק א' - קריטריונים וסטנדרטים לקבלת סיוע מהקרן

5 כללי
6-7 קריטריונים וסטנדרטים כלליים
8-9 קריטריונים וסטנדרטים מקצועיים
10-12 שלבי הטיפול בבקשה לסיוע מהקרן
13-18 פרוגראמה פיזית לבריכה טיפולית (לדוגמה)
19-20 עלויות תפעול לבריכה טיפולית (לדוגמה)
21 עלויות תפעול בריכה טיפולית מוסדית
22 עלויות תפעול בריכה טיפולית קהילתית
23 נקודות איזון כלכליות לבריכה קהילתית

חלק ב' - רקע וסקירה מקצועית

25 אפיון אוכלוסיית הנכים בישראל
25 הגדרה סטטוטורית של בריכה טיפולית
26-29 סקירה כללית על שיקום וטיפול במים
30 עיקר ממצאי העבודה
31-35 מיפוי בריכות טיפוליות בישראל
36 טבלה מרכזת של בריכות שקיבלו תמיכה כספית של הקרן
37-39 סקירת סוגי בריכות טיפוליות
40-41 מקורות (רשימה ביבליוגרפית)

חלק ג' - נספחים

43 נספח 1: טופס לתקצוב סעיפי הוצאות (לדוגמה)
 נספח 2: טופס בקשה לקרן לפיתוח שירותים לנכים

חלק א'

קריטריונים וסטנדרטים

לקבלת סיוע מהקרן

בריכה טיפולית עליה בני ברק

כללי

הקרן לפיתוח שירותים לנכים פועלת מכוח חוק הביטוח הלאומי (להלן "המוסד"), על פי תקנון שאושר על ידי מינהלת המוסד, ובהתייעצות עם ועדת הנכות של מועצת המוסד.

התחומים שבהם ניתן הסיוע והיקף הסיוע נקבעים על פי תוכנית העבודה של הקרן ובהתאם לתקציבה.

הבקשות המוגשות לקרן צריכות לענות על תנאי סף, קריטריונים וסטנדרטיים כמפורט בהמשך. הקרן רשאית להחליט מעת לעת על שינוי בקריטריונים וסדרי העדיפויות למתן הסיוע, בהתאם לצרכים ייחודיים וצרכים משתנים.

קריטריונים וסטנדרטים כלליים

1. סיוע לבריכות הידרותרפיות: בשנת 2008 יינתן סיוע להקמה לבריכות הידרותרפיות בלבד. הנהלות בריכות שאינן הידרותרפיות, אך משמשות אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים² הזקוקות לטיפול הידרותרפי, יוכלו לקבל תמיכה רק לשיפוצים והצטיידות, לאחר שיעמדו בקריטריונים ובסטנדרטים שיפורטו בהמשך.

2. סיוע ישיר להקמה/שיפוץ/הצטיידות:

הסיוע יינתן רק למטרות פיתוח שירותים ממשיים הניתנים ישירות לאוכלוסיה בעלת צרכים מיוחדים, ולא להפעלה שוטפת ואו לשירותים המסייעים להם באופן עקיף (כגון ציוד משרדי, תוכניות מחקר וכדו').

3. התחייבות מגיש הבקשה להשתתפות במימון להקמה/שיפוץ/הצטיידות:

על מגיש הבקשה להתחייב מראש בהשתתפות במימון שלא יפחת מהיקף 20% מהעלות הכוללת של הסיוע המבוקש. הנהלת הקרן תהיה סוברנית להחליט על שיעור השתתפות גבוה מזה של הגורם המשתתף בהתאם לקריטריונים שייקבעו מעת לעת בהתאם לעלות הפרויקט.

4. התחייבויות לתפעול הבריכה לאורך זמן:

על מגיש הבקשה להתחייב לתפעול הבריכה הטיפולית לתקופה של לפחות 10 שנים עפ"י הקריטריונים והסטנדרטים המפורטים בהמשך.

5. סיוע לפי מעמד משפטי של מגיש הבקשה:

הסיוע יינתן רק לגופים ציבוריים, עמותות וגופים וולונטריים, מלכ"רים, רשויות מקומיות ומשרדים ממשלתיים.

רשות מקומית מתבקשת לצרף את המסמכים הבאים³:

- אישור מורשי חתימה על גבי טופס מורשי חתימה.
- אישור תקף על ניהול פנקסי חשבונות ורשומות כחוק.
- אישור תקף של מס הכנסה לצורך ניכוי מס.

עמותה או אגודה וולונטרית נדרשים לצרף את המסמכים הבאים⁴:

- תעודת רישום ותקנון העמותה.
- אישור "ניהול תקין" עדכני של רשם העמותות.

² אוכלוסייה מסוגי נכויות שונות שלה צרכים מיוחדים כגון טיפולים הידרותרפיים לשיפור תפקודם הפיזי והמנטאלי.

³ הקרן רשאית לדרוש מסמכים נוספים לפי הצורך.

⁴ הקרן רשאית לדרוש מסמכים נוספים לפי הצורך.

- אישור מורשי חתימה.
- מאזן כספי מבוקר של השנה שחלפה.
- אישור מלכ"ר.
- אישור על מעמד הגוף במע"מ.
- אישור תקף על ניהול פנקסי חשבונות ורשומות כחוק.
- אישור תקף של מס הכנסה לצורך ניכוי מס.

בריכה טיפולית קטנה - בית איזי שפירא

קריטריונים וסטנדרטים מקצועיים

6. צוות היגוי רב-תחומי:

הבקשה לקרן צריכה להיות מוגשת על ידי מגיש הבקשה בסיוע צוות היגוי רב-תחומי. תפקיד צוות ההיגוי הוא ללוות את כל התהליך, החל משלב בדיקת הצרכים ותכנון הפרוגרמה ועד לסיום התהליך, כולל שלב הבקרה לכך שתפעול הבריכה בפועל מתממש מול התכנון המוקדם. בראש הצוות יעמוד נציג מוסמך של מגיש הבקשה והוא יהיה מורכב מנציג המוסד לביטוח הלאומי ונציגי גורמי מימון אחרים, נציגי משרדי הממשלתיים הייעודיים, אנשי מקצוע - כגון אדריכל, רופא שיקומי, הידרותרפיסט בעל השכלה בתחום הפרה-רפואי, איש חינוך גופני ואיש מינהל, נציגי מחלקות העירייה הרלוונטיים לנושא - כגון רווחה, חינוך, הנדסה וספורט, נציגי העמותות הפועלות בתחום הנכויות שלהם קיים צורך בשימוש בבריכה, וכן כל גורם אחר שיש לו עניין בפרויקט ויכול לתרום מקצועית להצלחת הפרויקט.

7. שירות זמין:

השירות המוצע חייב להיות זמין לכלל האוכלוסייה בעלת הצרכים המיוחדים הזקוקה לטיפול הידרותרפי באזור הגיאוגרפי שבו הבריכה פועלת.

8. סיוע לאוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים במימון הטיפולים:

א. אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים הזכאית לטיפול הידרותרפי כחלק מתקצוב ציבורי (תמידי החינוך המיוחד) או מכוח הסדר אחר כלשהו (כגון קופות חולים), ואשר מתאימה לסוגי הטיפולים ההידרותרפיים הניתנים בבריכה, תהיה זכאית לקבל את הטיפולים ללא הבחנה.

ב. על מגיש הבקשה יהיה לפתח מנגנון שיאפשר סיוע מיוחד למימון ההשתתפות העצמית, חלקי או מלא, לגבי אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים, הנדרשת לממן את הטיפולים באופן חלקי או מלא, ואיננה יכולה כלכלית לעמוד בכך.

9. קנה-מידה של בריכה טיפולית למספר תושבים:

סיוע להקמה יינתן לפי קנה-מידה של בריכה טיפולית למינימום של 50,000 תושבים במרכזי אוכלוסין גדולים. בפריפריה⁵ בריכה טיפולית למינימום של 25,000 תושבים, וזאת מבלי לגרום לפגיעה בפעילות של

⁵ ריכוז ישובים קטנים כגון קיבוצים ומושבנים המרוחקים ממרכז אוכלוסין גדול.

בריכות טיפוליות קיימות באזור.

10. היקף פעילות מינימאלי:

20,000 טיפולים בשנה לבריכה קהילתית⁶. 10,000 טיפולים בשנה לבריכה מוסדית⁷.

11. יחס אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים לאוכלוסייה רגילה:

היחס שבין פעילות אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים לפעילות של אוכלוסייה "רגילה" יהיה לפחות 70% פעילות לטובת האוכלוסייה בעלת הצרכים המיוחדים בהיקפי טיפולים ושעות בריכה.

12. התחייבויות לתעריפי טיפול הידרותרפי לאוכלוסיית נכים:

טיפול פרטני של 30 דקות לא יעלה על 120 ₪ וטיפול קבוצתי ל- 30 דקות לא יעלה על 45 ₪. תעריפים אלה יעודכנו מעת לעת על ידי הנהלת הקרן בהתאם לתנאי השוק. תעריפי הטיפול מתבססים על ממוצע המחירים בשטח ובדיקת חישובי עלות תפעול המפורטים בחוברת זו. הנהלת הקרן מצפה כי הנהלות הבריכות הטיפוליות יעשו כל מאמץ כדי להגדיל את הביקושים להיקף הטיפולים על מנת להוריד את רמת מחירי הטיפולים.

13. שטח מים בריכה טיפולית⁸:

תינתן עדיפות לבריכות טיפוליות עם שטח מים שבין 20 מ"ר ועד מקסימום 100 מ"ר.

14. מקדם עלות בנייה ממוצעת כוללת:

התמיכה תינתן לסטנדרט בנייה בינוני- גבוה בעלות של 4,000 - 4,400 ₪ למ"ר כולל בנייה, מערכות תכנון פיקוח ומע"מ.

⁶ בריכה המיועדת בעיקר לקהל מטרה אזורי.

⁷ בריכה הממוקמת בשטח של מסגרת טיפולית/חינוכית מסוימת (כגון מעון יום) והמיועדת בעיקר לקהל מטרה של המסגרת.

⁸ סקירת בריכות טיפוליות בעבודה זו הצביעה על ניצולת נמוכה של מספר טיפולים לשטח המים שנע בין 1-4 טיפולים בכל זמן נתון, כך שעל פניו לא נדרשת בריכה עם שטח מים גדול, שעלות הקמתה מטבע הדברים גבוה יותר וכך גם עלות תפעולה.

שלבי הטיפול בהגשת בקשה לקרן

א. הגשת בקשה לקרן

בקשה לסיוע באמצעות הקרן לפיתוח שירותים יש להגיש על גבי טופס המיועד לכך כמצורף בנספח ובתיק פרויקט שיפורט להלן.

ב. תיק הפרויקט

תיק הפרויקט המצורף לבקשת הסיוע יכלול את כל התוכניות והאסמכתאות לייתכנות המקצועית והכלכלית של הפרויקט עפ"י הקריטריונים והסטנדרטיים.

1. אבחון ומיפוי של אוכלוסיות היעד וצרכיהם הטיפוליים

חלק זה יכלול אבחון פילוח של האוכלוסייה בעלת הצרכים המיוחדים שבאזור המיועד להקמת הבריכה, מיקומה, היקפה, צרכיה הטיפוליים. יושם דגש על אבחון סדרי עדיפויות כמענה לצרכים הטיפוליים, הצורך של האוכלוסייה בסוגי הטיפול במים תוך מענה לשאלה האם דווקא בריכה טיפולית עונה על הצורך או שמה קיים צורך למתקן או תוכנית אחרת שתענה על הצרכים.

טבלה (לדוגמה) – אבחון ומיפוי אוכלוסיית היעד

<u>שם המסגרת⁹</u>	<u>היקף</u>	<u>גילאים¹⁰</u>	<u>סוג נכות¹¹</u>	<u>צרכים טיפוליים</u>	<u>התחייבות של המסגרת למימון¹²</u>

2. מיפוי בריכות טיפוליות הפועלות באזור

רישום של בריכות טיפוליות בטווח חצי שעה נסיעה מהבריכה המוצעת, כולל תיאור פיזי (מבנה, גודל, עומקים, טמפי מים וכדו') וסוג האוכלוסייה המטופלת בהן (סוגי נכויות, גילאים, מען מגורים וכדו').

3. תוכנית פעולה מקצועית - טיפולית

התוכנית תכלול:

- אבחון ומיפוי של אוכלוסיית היעד כמפורט בסעיף 1 דלעיל.
- תוכנית עבודה שבועית: ימים ושעות, פרטני/קבוצתי, סוג פעילות הידרותרפיה ו/או תכנים אחרים לפי הצורך כגון הרגלי מים.

⁹ מכון להתפתחות הילד, עמותות נכים, מעונות ובתי ספר לנכים, סל בריאות באמצעות קופות חולים וכו'.

¹⁰ קבוצות גילאים: עד 13, 13-18, 18-21, +21, +65

¹¹ לדוגמא: פיגור קל/בינוני/עמוק, אוטיזם, נכות פיזית קשה כגון פגיעה בגפיים, C.P, בעיות נוירולוגיות, נידות בכיסא גלגלים וכו'.

¹² התחייבות של הגורמים להפנות נכים לקבלת טיפול ולמימון הטיפול כולל ההסעות.

טבלה (לדוגמה) - תוכנית עבודה שבועית

תאריך ויום	שעות פעילות	שם מסגרת	אוכלוסייה: נכים/רגילה, גילאים,	פרטני/קבוצתי מספר משתתפים	סוג פעילות

- צרכים פיזיים ותוכניים ליישום התוכנית, מצבת כוח אדם מקצועי להפעלת התוכנית לפי סוג מקצוע והיקפי פעילות.

4. פרוגרמה פיזית

הפרוגרמה הפיזית לתכנון והקמת בריכה טיפולית תבוצע תוך התחשבות בפרטים הבאים:

- איתור שטח המועדף להקמת בריכה טיפולית כך שתהיה ממוקמת במקום מרכזי שיהיה נגיש לרוב האוכלוסייה, או במקום שכבר קיים שרות לאוכלוסיית יעד רחבה, שיכול להבטיח ביקוש בטוח לפעילות, כגון ביי"ס לחינוך מיוחד, מעון נכים וכדו'.
- על בסיס תוכנית הפעילות המקצועית שנקבעה לפי צרכי אוכלוסיית היעד.
- על פי הוראות כל דין כגון תקנות התכנון והבנייה החדשות לבריכות שחייה, חוק שוויון לאנשים עם מוגבלות, תקנות הסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה), תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לבריכות שחייה, וכל הדרישות האחרות של נותני האישור הממשלתיים הקשורים לנושא: משרד הבריאות, משטרה, הגנת הסביבה וכיבוי אש).
- לפי העקרונות המפורטים בפרוגרמה הפיזית¹³ בחוברת זו (ראה בהמשך).

5. תוכנית כלכלית

על מגיש הבקשה להגיש תוכנית כלכלית של תקציב הקמה/שיפוץ/הצטיידות/הפעלה שתכלול את הפרטים הבאים:

- תקציב הקמה/שיפוץ¹⁴ עפ"י הפרוגרמה, כולל תוכנית מימון לעלות הכוללת של כל המרכיבים כגון: תכנון, פיקוח וניהול, בנייה, השותפים במימון, סכומי ההשתתפות של כל גורם מימון תוך ציון

¹³ מודגש בזאת שבכל מקרה שבו תתגלה סתירה בין האמור בפרוגרמה הפיזית לבין דרישות הוראות כל דין והנחיות משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, יקבע נוסח דברי החקיקה והנחיות נותני האישור הממשלתיים.

¹⁴ ניתן להיעזר בפרוגרמה לדוגמה שבוברת.

אם קיים אישור רשמי להשתתפותם.

- תקציב הפעלה¹⁵ עפ"י תוכנית ההפעלה המקצועית-טיפולית. יפורטו מרכיבי ההפעלה הכוללים תחזוקה שוטפת, כוח אדם מנהלי וטיפול, וכמו כן מקורות המימון (תקציב הכנסות).

6. תכנון ראשוני של הבריכה הטיפולית

תכנון ראשוני ע"י אדריכל המתמצא בתכנון בבריכות טיפוליות, בקנה מידה 1:100, כולל מפרט שטחים ואומדן ראשוני.

ג. בדיקת הבקשה ותיק הפרויקט על ידי עובדי הקרן

הבקשה נבדקת על ידי עובדי הקרן בסיוע יועצים מומחים בתחום המבוקש.

ד. דיון בועדת הקרן

עם סיום הבדיקה והגשת חוות הדעת, מובאת הבקשה המפורטת לדיון לפני ועדת הקרן שמונתה על ידי הנהלת המוסד

ה. דיון בועדת נכות של מועצת המוסד לביטוח לאומי

הבקשה מובאת לדיון לפני ועדת נכות של מועצת המוסד והיא מאושרת או נדחית.

ו. הסכם

לאחר אישור ועדת הנכות של המוסד, נחתם הסכם בין מגיש הבקשה לבין המוסד, על מתן הסיוע ופריסתו. מגיש הבקשה מתחייב על השתתפותו בתוכנית ועל הפעלתה לאחר סיום הסיוע ועל התחייבויות נוספות הרלוונטיות לתוכנית.

ז. בקרה רב-שנתית

הקרן תבצע בקרה רב-שנתית של תכנון מול ביצוע למשך 10 שנים מיום שהבריכה הופעלה, לכך שהגוף מקבל התמיכה עומד בהתחייבויות שנקבעו בחוזה שבינו לבין המוסד, בתוכנית הפעולה שאושרה ובקריטריונים והסטנדרטים שבחוברת זו. על מקבל התמיכה להתחייב להמציא למוסד כל מידע שיידרש במהלך תהליך הבקרה. יחד עם זאת נציין שההתייחסות לבריכות הטיפוליות בשנת ההפעלה הראשונה תהיה כאל שנת הרצה, כך שרק החל מהשנה השנייה ואילך יבחנו הגופים המפעילים את הבריכות בעמידה בקריטריונים ובסטנדרטים השונים.

ניתן לפנות לקרן לפיתוח שירותים לנכים:

בטלפון 02-6709940 בפקס: 02-6463082

בדואר אלקטרוני: zehavaa@nioi.gov.il

בדואר לכתובת: שד' ויצמן 13, ירושלים 91909

¹⁵ ניתן להיעזר בתקציב ההפעלה לדוגמה שבחוברת.

פרוגראמה פיזית לבריכה טיפולית¹⁶ :

כללי

הפרוגראמה הפיזית לתכנון והקמת בריכה טיפולית, המפורטת בטבלה הבאה, מבוססת על הניסיון שהצטבר בשטח, ועל הוראות כל דין,¹⁷ כגון תקנות התכנון והבנייה החדשות לבריכות שחייה העומדות להתפרסם, חוק שוויון לאנשים עם מוגבלות, תקנות הסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה), תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לבריכות שחייה, וכל הדרישות האחרות של נותני האישור הממשלתיים הקשורים לנושא: משרד הבריאות, משטרה, איכות הסביבה וכיבוי אש.

מקדם עלות בנייה ממוצעת כוללת¹⁸ – התמיכה תינתן לסטנדרט בנייה בינוני- גבוה בעלות שבין עד 4,000 ₪ ועד 4,400 ₪ למ"ר כולל תכנון, בנייה, ניהול ופיקוח, ומע"מ.

<u>פונקציה</u>	<u>מ"ר</u>	<u>אומדן עלות למ"ר (בש"ח)</u>
מאפייני תכנון שלד בריכה טיפולית: עיקרי ההמלצות לתכנון: שטח מים: שטח מי הבריכה יהיה בין 20 מ"ר ועד מקסימום 100 מ"ר, לאחר שהתברר שניצול שטח הבריכה לפי מספר מטופלים המקסימאלי הממוצע בפועל הוא 1-4 מטופלים בכל זמן נתון, כך שלא נדרשת בריכה עם שטח מים גדול שעלות הקמתה גבוהה יותר וכך גם עלות תפעולה. יחד עם זאת מודגש כי שטח המים ייקבע בפועל עפ"י תוכנית ההפעלה שאמורה להצביע על היקף המטופלים ואופי הפעילות, דבר שיכול להשפיע על קבלת ההחלטה לגבי שטח מי הבריכה. שטח מים למטופל¹⁹: שטח מים אופטימאלי ממוצע למטפל מטופל של כ- 10 מ"ר. עומק מים: העומק הרצוי לטיפול במים נקבע בד"כ לפי גיל המטופלים וגם לפי נוחות צוות ההדרכה. רוב הבריכות הטיפוליות שנבדקו היו בעומק שבין 0.8 מ' ועד 1.30 מ'. לאחרונה תוכננו מספר בריכות בעומק קבוע של 1.20 מ'. ראוי להדגיש עם זאת כי בבריכות רבות קיים מפלס לטיפול בפעוטות ששם העומק הוא נמוך יותר מטבע הדברים ונע בעומק ממוצע של 0.60 מ'. מפלס המים בבריכה ביחס למפלס מדרכת הבריכה: קיימים סוגים שונים של מבנה בריכות טיפוליות מבחינת מיקומם ביחס למדרכת הבריכה. בריכות הנמוכות ממפלס מדרכת הבריכה, בריכות שמפלס המים שלהם גבוהה מדרכת הבריכה, ובריכות שדופנותיהם גבוהות ממפלס הבריכה. הבחירה תהיה לפי אופי הפעילות המתוכננת לאוכלוסיית המטופלים (הרחבה ראה בהמשך בפרק ב' - סקירה של סוגי בריכות טיפוליות). פינוי מים עילי: נדרש פינוי מים עילי באמצעות תעלות גלישה. ישנם סוגים שונים של תעלות גלישה והבחירה תהיה לפי הצרכים, כגון "תעלה נסוגה" המאפשרת על תופעה של גלים בבריכה אולם עלותה גבוהה יותר.	20-100	2,800

¹⁶ פרוגראמה זו מהווה מודל לדוגמה בלבד. ניתן להיעזר בה אולם מודגש בזאת כי הפרוגראמה הפיזית בכל בריכה צריכה להיות מבוססת על אופי והיקף הפעילות המתוכנן לבריכה ועל פי הצרכים של אוכלוסיית המטרה.

¹⁷ מודגש בזאת שבכל מקרה שבו תתגלה סתירה בין האמור במפרט הדרישות בפרוגראמה הנ"ל לבין דרישות הוראות כל דין והנחיות משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, יקבעו נוסח דברי החקיקה והנחיות נותני האישור הממשלתיים.

¹⁸ המקדם מתבסס עפ"י ממוצע מחירי השוק שנבדקו במהלך העבודה.

¹⁹ עפ"י הניסיון שהצטבר בשטח.

פונקציה	מ"ר	אומדן עלות למ"ר (בש"ח)
		<p>שלד וחיפוי הבריכה: רצוי שלד בטון מזוין ב- 300 עם חיפוי קרמיקה העומד בתקן DIN 1097.</p>
1,400-2,000		<p>קירוי בריכה: עיקרי ההמלצות לתכנון:</p> <ul style="list-style-type: none"> • רצוי תקרה מבטון. • נדרשת תשומת לב לתכנון מרכיבי אקוסטיקה מאחר שרעשים מפריעים מטבע הדברים להצלחת הטיפול במים. • מומלץ לתכנן בדפנות הקירוי תאי אחסון ("נישות"), לציוד טיפולי (כ- 7 מ"ר) עם מדפים בעומק של כ- 60 ס"מ (או עומק אחר המותאם לגודלו של הציוד). המפלס התחתון של תא האחסון יאפשר אחסנת כיסאות גלגלים. כמו כן יתוכנן תא לייבוש חלוקי רחצה (כ- 4 מ"ר). על יועץ בקרת האקלים להקפיד במיוחד על אוורור נאות בתאי האחסון על מנת למנוע טחב ולחות.
400-440 ²⁰		<p>טיפול אקלימי (יט"א): בבריכות טיפוליות קיימת חשיבות רבה לתכנון מערכת יט"א (יחידה לטיפול אקלימי).</p> <p>עיקרי ההמלצות לתכנון:</p> <ul style="list-style-type: none"> • נהוג לתכנן מערכת המיועדת לחימום החלל בחורף. מיזוג אויר לקירור החלל המקורה איננו מקובל. • חשוב להקפיד על אוורור נאות של חלל הבריכה ויצירת פתחי אוורור בגודל מתאים. • חימום האוויר יעשה שלא באמצעות שריפה ישירה של אוויר הבריכה (למניעת הצטברות תוצרי שריפה). • רצוי להקפיד על תכנון מוקדם למניעת רעש המפוחים באמצעות תנועת סיבובית איטית וכנפי המפוחים העשויים מפלסטיק ולא ממתכת. • מתקני החימום והאוורור יותקנו מחוץ לחלל המקורה, על מנת למנוע מטרדים סביבתיים, ובמטרה להבטיח "שטיפה" של האזור הקרוב לפני המים באוויר נקי שישלק הצטברות אדים וריחות. • רצוי שפתחי הפיזור של האוויר הנכנס ימוקמו בחלק העליון של חלל הבריכה תוך הקפדה שהאוויר הנכנס לחלל מבחוץ לא יהיה כיוון של המטופלים בבריכה אלא לצדדים. פתחי היניקה ימוקמו בחלק התחתון של דפנות הקירוי (עדיף "גרילים" במדרכת הבריכה בסמוך לדפנות). • הפרש הטמפי' שבין מי הבריכה לחלל המקורה לא יחרוג מ 3-4 מעלות צלזיוס, על מנת לאפשר נוחות תרמית למטופלים. • הלחות היחסית של האוויר תהיה בין 40-60 אחוז. • האוויר של חלל הבריכה יסוחרר בקצב של 4-8 נפחים לשעה. • כמות האוויר הצב במערכת האוורור תהיה 30 אחוז לפחות והוא יוכנס ע"י מתקן המאפשר ויסות נוח וזמין ע"י המפעיל. • מהירות האוויר לא תעלה על 25 רגל לדקה. • ריכוז הכלור בחלל הבריכה לא יעלה על 0.03 חל"מ. לשם כך יש לשלב במערכת האוורור גלאי מתאים שיאפשר התרעה כאשר הריכוז עובר ערך זה.
3,000	6	<p>מחסן ציוד אחזקה בצמוד לשטח המים: בשטח המדרכה סביב שטח המים יתוכנן מחסן המיועד לאחסון ציוד העזר לטיפול במים כגון וואקום קלינר והרובוט וכן ציוד אחזקה אחר.</p>

²⁰ מקדם העלות נקבע לפי מ"ר שטח קירוי.

<u>פונקציה</u>	<u>מ"ר</u>	<u>אומדן עלות למ"ר (בש"ח)</u>
<p>מלתחות ושירותים: עיקרי ההמלצות לתכנון:</p> <ul style="list-style-type: none"> • סידור התאים והמפרטים של המלתחות המקלחות והשירותים יהיו עפ"י הוראות כל דין כגון תקנות התכנון והבנייה²¹, הנחיות של נציבות שוויון לנכים ומפרטים טכניים כמו לדוגמה בחוברת סידורי נגישות לאנשים עם מוגבלות במוסדות חינוך חברה ורווחה.²² • כמות תאי המלתחות ותאי השירותים תתוכנן עפ"י מספר המטופלים המתוכנן בכל זמן שיא נתון, ובכל מקרה לא תפחת מהתקן שנקבע ע"י משרד הבריאות בתקנות ובהנחיות. • מקובל לתכנן תאי מלתחות לשימוש משותף של שני המינים בשטח של 8.5 מ"ר לכל מלתחה. בכל מלתחה תהיה מקלחת אחת בשטח של לפחות 130/90 ס"מ למקלחת. • מקובל לתכנן תאי שירותים במלתחות במידות המותאמות לשימוש של נכים בכיסאות גלגלים בשטח 180/200 ס"מ. 		3,800
<p>מבוא (לובי): קיימת חשיבות רבה לאירוח של המלווים. מלווים שנוח להם בהמתנה ירצו מטבע הדברים להגיע שוב, ולמותר לציין שזה לטובת המטופלים.</p> <p>עיקרי ההמלצות לתכנון המבוא:</p> <ul style="list-style-type: none"> • שטח המבוא צריך להיות מתוכנן עפ"י מספר המלווים המתוכנן בכל זמן שיא נתון. • יתוכננו פינות ישיבה נוחות ומטבחון. • ניתן למקם את המבוא כך שיתאפשר מבט לכיוון שטח המים עם חלון תצפית, על מנת שהמלווים יוכלו לצפות בטיפול. 	10-20	2,800
<p>חדר מזכירות רפואית ועזרה ראשונה: החדר מיועד לשמש מספר פונקציות לרישום, אבחון וטיפול רפואי.</p> <p>עיקרי ההמלצות לתכנון:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מיקום מומלץ של החדר כך שמצידו האחד יאפשר צפייה לכניסה לשם בקרת כניסה לבריכה כולל דלפק קבלה, ומצד שני יאפשר צפייה לבריכה בחלונות שקופים, עדיף מגובה "0" על מנת למנוע הפרעה לצפייה בבריכה כתוצאה מ-"שטחים מתים" של דפנות. • החדר יותאם למיקום של מיטת טיפולים, ארון עזרה ראשונה ושולחן עבודה. • תתוכנן אינסטלציה ומיקום לכיור מים זורמים. 	12-15	2,800
<p>חדר פרה-רפואי: למטרות של טיפולים פרה-רפואיים משלימים לטיפולם ההידרותרפיים.</p>	12	3,000
<p>חדר צוות: החדר מיועד לצוות המטפל ברישום הטיפולים ולמנוחה בין מתן הטיפולים.</p> <p>החדר יכלול את הפונקציות הבאות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מטבחון קטן כולל כיור ומקום לציוד חשמלי כגון מקרר. • תתוכנן מלתחה שתכלול מקלחת נשים ושירותים. • פינת עבודה לרישום ותיעוד הטיפולים. 	15-20	2,800
<p>מחסן ציוד: מיועד לציוד כללי של הבריכה. ימוקם בחצר המשק.</p>	10-15	2,200
<p>חדר מכונות: עיקרי ההמלצות לתכנון:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מקובל שטח חדר מכונות של 0.75 מ"ר לכל 1 מ"ר שטח בריכה, אולם בפועל השטח ייקבע עפ"י אילוצי השטח והמערכת המתוכננת שאמורה לכלול משאבות, מסננים, בקרה, הסקה (רצוי חדר נפרד), מקום למפעיל וכדו'. • מבנה חדרי המכונות יהיה עשוי מחומר בניה קשיח, עמיד לשיתוך (קורוזיה) ולאש. • מפלס חדר המכונות יבטיח המצאות צנרת המים המסוננים והמחוטאים מתחת למפלס מי הבריכה. 	20-75	1,800

²¹ ראה פירוט בעמוד 40 מקורות (רשימה ביבליוגרפית)

²² פרסום המכון למחקר ופיתוח מוסדות חינוך ורווחה, 1999

פונקציה	מ"ר	אומדן עלות למ"ר (בש"ח)
		<ul style="list-style-type: none"> • מיקום חדר המכונות יאפשר גישה נוחה לצורך טיפול שוטף ולצורך פריקה וטעינה של ציוד, כימיקלים וכו'. • המבנה יהיה סגור מכל עבריו. דלתות המבנה ייפתחו כלפי חוץ. • הקירות הפנימיים יהיו עמידים ללחות ואדי כימיקלים. • המבנה יהיה מאוורר באופן טבעי או מאולץ כמתואר להלן. • טבעי - פתחי האוורור יהיו חיצוניים (לא יופנו לחלל פנימי), שטחם יהיה שמינית משטח הרצפה לפחות. • מאולץ - האוויר יוחלף בקצב של 20 החלפות אויר צח לשעה. פתחי הפיזור ימוקמו בחלק העליון של המבנה ופתחי היניקה – בחלק התחתון (סמוך לאזור הכימיקלים, אם הוא קיים בחדרי המכונות). מטרת סידור זה היא יצירת "שטיפה של אדי כימיקלים" באוויר נקי. • רציפת חדרי המכונות תהיה ישרה, מונעת החלקה ועשויה מחומר עמיד לכימיקלים. היא תיבנה בשיפוע של 1%-2% לכיוון מערכת ניקוז נאותה. • מומלץ כי מפלס חדרי המכונות יהיה אחיד (ללא מדרגות או משטחים מוגבהים). • גובה חדרי המכונות יהיה 2.75 מ' לפחות כדי לאפשר טיפול תקין בציוד. • אחרי פריסת הציוד והצנרת בחדרי המכונות יישארו מעברים פנויים ברוחב של 1.0 מ' לפחות, ובאופן שיאפשר תפעול וטיפול נוחים בציוד מכל עבריו. • מערכת הבקרה, לרבות צגי החיווי, כגון מדי זרימה ועכירות, יותקנו במקום נוח לגישה ובגובה אדם. • בחדר המכונות יותקן ברז שירות ולפניו מז"ח תיקני . • תותקן מערכת התרעה מתאימה למניעת הצפת חדר המכונות. • תותקן תאורה בעוצמה של 500 לוקס לפחות בכל שטחי העבודה. כמו כן, דרושות מנורות חירום במקרה של הפסקת חשמל, במיוחד מעל פתחי היציאה מהחדרים. • תוואי הצנרת בין חדר המכונות לבריכה יהיה חופשי לגישה לצורך החלפה או החזקה. (אסורה בניה על תוואי זה אך מותרת הנחת מדרכות או ריצוף). • בחדר המכונות או בצמוד אליו יוקצה מקום (חדר או פינה נפרדת) למפעיל הבריכה, שיאפשר כתיבה, החזקת תיעוד, ציוד שליטה מרחוק וכו'. • כל פריטי הציוד, המתקנים והצנרת ישולטו ויזוהו באופן ברור ובולט, לרבות חצים המורים על כיווני זרימה. • ניתן למקם מיכל האיזון בחדר המכונות כמפורט בהמשך אולם ניתן להציבו גם במיקום אחר שלא בחדר המכונות. התכנון של מיכל האיזון יהיה לפי הנחיות משרד הבריאות.
2,000-2,500 ²³		<p>מערכת השבחת מי הבריכה: מערכת לטיפול במי הבריכה תתוכנן על פי הנחיות של משרד הבריאות.</p> <p>עיקרי ההמלצות לתכנון: חימום מי הבריכה טמפ' מי הבריכה תהיה 33-35 מעלות צלסיוס ועל מערכת חימום מי הבריכה לעמוד בדרישה זו עם מקדמי ביטחון מקובלים.</p> <p>מערכת הסחרור מחזור מים: מאחר שהבריכה טיפולית מחוממת בטמפ' גבוהות יחסית עם כל המשמעות התברואתית הכרוכה בדבר מומלץ כפיצוי לתכנן מערכת שתאפשר ספיקה של מחזור מים של לפחות 1 שעה.</p> <p>משאבות סחרור: יתוכננו לפחות שתי משאבות סחרור במקביל על מנת שיתאפשר לעבוד עם משאבה אחת בכל זמן נתון, אם כדי לחסוך הוצאות חשמל כאשר הבריכה איננה פועלת לקהל, או כזרובה כאשר יש תקלה במשאבה האחרת.</p>

²³ מפתח העלות נקבע לפי עלות למ"ר שטח פני מים. העלות היחסית תגדל ככל ששטח הבריכה יהיה קטן יותר מפני שלעיתים אין אבחנה של סוג ציוד לבריכה קטנה או גדולה יותר - כך לדוגמה אין הבדל בין סוג של בקר ועלותו בחשוואה לבריכה קטנה או גדולה.

פונקציה	מ"ר	אומדן עלות למ"ר (בש"ח)
<p>מד ספיקה: מד ספיקה יותקן בקו צינור הסניקה לאחר המסנן הראשי וצג קריאה דיגיטאלי צמוד לבקר.</p> <p>מערכות הסינון:</p> <ul style="list-style-type: none"> שטח הסינון יותאם לספיקה ולמהירות הזרימה הנדרשים על ידי משרד הבריאות. מסנן דיאטומי או חול (גרנולרי) - במדינות מודרניות מערביות נהוג להשתמש במסנני חול עקב הנוחות התפעולית ובהעדר צורך בהוספה קבועה של מצע סינון בכל שטיפה, כפי שנדרש במסנן דיאטומי. לעומת זאת מסננים דיאטומיים תופסים פחות שטח ונפח של חדר מכוונות וכן השטיפה שלהם מחייבת פחות צריכה של מי רשת, דבר שיכול לחסוך באנרגיה לחימום בריכות מחוממות. לכן יש המעדיפים להתקין דווקא מסננים מסוג, במיוחד אם קיימת מגבלה של שטח חדר מכוונות. <p>חומרי חיטוי: מומלץ לפעול עם כלור מסוג נתרן היפוכלורייט "כלור נוזלי" וחומצת מלח.</p> <p>בקר ומשאבות מינון: הבקר צריך להיות פרופורציונאלי וכך גם משאבות המינון בעל כניסות מתאימות למדידות איכות מים הבאות: כלור חופשי, רדוקס, הגבה ועכירות.</p> <p>אמצעים למניעת חזירה בלתי מבוקרת של כימיקאלים: יש לפעול לפי הנחיות התכנון של המהנדס הראשי לבריאות הסביבה במשרד הבריאות.</p>	6	2,000
<p>מחסן כימיקאלים: עיקרי ההמלצות לתכנון: יתוכנן מחסן לאחסון כימיקאלים המיועדים לחיטוי הבריכה. עקרונות התכנון יהיו בדומה לאלו של חדר המכוונות בנוסף להנחיות הבאות:</p> <ul style="list-style-type: none"> אוורור מאולץ בקצב של 20 החלפות אויר צח לשעה לפחות. הגישה למילוי המיכלים תהיה נוחה לרכב השרות. המיכלים יהיו מוצלים בצל מלא מכל העברים. יתוכנן ניקוז הולם לביוב וכן ברז מים לשירות. באזור המיכלים יותקנו משטף עיניים ומקלחת חירום עם ראש מקלחת של 8". <p>מיכלי חומרי החיטוי:</p> <ul style="list-style-type: none"> המיכלים יעמדו בדרישות המשרד להגנת הסביבה ופיקוד העורף. הם יהיו עמידים לחומר המאוחסן בהם. נפח המיכלים יחושב לפי צריכת הכלור החזויה של הבריכה. לכל מיכל יהיה מדיד קהילתי שקוף, או לחילופין המיכל יהיה עשוי מחומר שקוף למחצה. המיכלים יעמדו במקום נפרד, מאובטח וסגור לגישה לציבור ומוקפים במאצרה תקנית בנפח של 110% לפחות מנפח המיכלים. המיכלים יוצבו במפלס הנמוך ממפלס מי הבריכה או מרום נקודת הזרקה החומר. 	6	2,200
<p>מחסן טכני: עיקרי ההמלצות לתכנון: בסמוך לחדרי המכוונות וחדר הכימיקלים ימוקם מחסן טכני כללי לאחסון חומרי ניקוי, ציוד, חלפים וכו'.</p> <ul style="list-style-type: none"> המחסן יהיה ממבנה קשיח, סגור מכל עבריו ועמיד לשיתוף ואש. גודל המחסן יספיק לאחסון כל חומר בכמות הדרושה בנפרד. המחסן יאוורר באופן טבעי או מאולץ. במבנה יותקן חיבור לביוב דרך מחסום ריצפה מתאים. מיקום המחסן יאפשר גישה נוחה ובטוחה לפריקת סחורה ולנגישות ותמרון כלי רכב מובילים. מקום האחסון יהיה קריר, יבש ומאוורר. המחסן יתוכנן באופן שיאפשר הפרדה באחסון בין סוגים שונים של חומרים מסוכנים. דלתות המחסן יפתחו כלפי חוץ. סמוך למחסן יותקן ברז שירות עם צינור גמיש ומ"ח תקני. 	6	2,200

פונקציה	מ"ר	אומדן עלות למ"ר (בש"ח)
		<p>נגישות נכים: נגישות נכים בבריכה הטיפולית תתוכנן לפי הוראות כל דין, כגון חוקי ותקנון התכנון והבנייה, חוק שוויון לאנשים עם מוגבלות והנחיות נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות שבמשרד המשפטים.</p> <p>מנופי הרמה והורדה מהמים במידה ואין דרכים להורדת נכים פיזיים קשים הזקוקים לסיוע בירידה והרמה מהמים, כגון רמפות ואמצעים אחרים, מומלץ להציב מנופי הורדה והעלאה מהמים כבר בשלב ההקמה.</p> <p>קיימים מנופים הידראוליים בלחץ מים או לחץ שמן, מנופים מכאניים ומנופים עם מנועים חשמליים המופעלים על ידי סוללות נטענות. סוגי המנופים המופעלים באמצעות סוללות נטענות הם המובילים כיום, בנוחות ויעילות העבודה למטפלים ולמטופלים, בטיב, איכות ואמינות, ולכן מומלצים לשימוש בבריכות טיפוליות. מומלצים יותר מנופי תקרה שאינם מפריעים לתנועה במשטח סביב הבריכה ומאפשרים גמישות בטווח תנועה ומיקום (קיימים גם מנופי עמוד חשמליים המופעלים באמצעות סוללות חשמליות נשלפות).</p>
100-150		פיתוח וגינון:
		תכנון ופיקוח - 10-12%:
		מע"מ - 15.5%:

עלויות תפעול בריכות טיפוליות

מרכיב עלויות תפעול בריכות טיפוליות חיוני ביותר לקבלת ההחלטה לייתכנות הפעלת הבריכה הטיפולית לאורך זמן.

לנוחיות מגישי הבקשה לסיוע של הקרן, רוכזו בעבודה זו עלויות ממוצעות של תפעול של בריכה טיפולית מוסדית ובריכה קהילתית בשני גדלים עיקריים (50 מ"ר ו- 100 מ"ר), המבוססות על סטנדרטים תפעוליים ממוצעים ועלויות בפועל של בריכות טיפוליות שנסקרו במהלך עבודה זו.

להלן מספר הערות והדגשים החיוניים להבנת פרק זה:

- קיימות בריכות טיפוליות המקיימות סטנדרטיים גבוהים יותר מהממוצע השכיח, כך שעלות הוצאותיהם גבוהות יותר. ניתן לציין לדוגמה שברוב הבריכות לא אויש תפקיד של מזכירה הרפואית, אולם אין בכך כדי להפחית מחשיבות תפקיד זה, עם כל המשמעות התקציבית הכרוכה בכך.
- מסקירת הוצאות התפעול של בריכות השחייה שנבדקו עלה כי לעתים קיימת שונות רבה בסעיפי תקציב שונים ובמיוחד בתחום חימום מי הבריכה והחלל המקורה, המהווה את ההוצאה שנייה בגודלה לאחר הוצאות כ"א. מסתבר שקיימת השפעה רבה על עלויות החימום עפ"י סוג האנרגיה הנצרכת לחימום (סולר, גז או חשמל - משאבות חום), טמפי החימום של המים והחלל המקורה, סוג הקירוי מבחינת יכולתו לשימור האנרגיה, האקלים באזור הגיאוגרפי שבו ממוקמת הבריכה וכדו'.
- מהסקירה עלה כי עלויות הפעלה של בריכות מוסדיות נמוכות יותר מאשר אלו של בריכות קהילתיות, מאחר שבבריכות מוסדיות ניתן להשתמש בתשומות מקומיות של המסגרת שממילא קיימות, כגון כוח אדם בנושאי מזכירות, תחזוקה, ניקיון וכדו'.
- מהאמור לעיל עלה על כי טבלאות תקציב התקציב התפעולי הן בגדר של קנה-מידה בלבד הנשענים על סקירה של ממוצעי הוצאות בפועל. לכן על מגיש בקשה לסיוע של הקרן, להתאים תקציב הוצאות תפעוליות ספציפי למסגרת המתוכננת עפ"י סוג המסגרת, אופייה ותוכנית העבודה המתוכננת. במקביל על מגיש הבקשה לפרט את אפשרויות ההכנסות, שיכסו לפחות את העלויות.

• תקציב עלויות תפעול הבריכה שבטבלאות שבהמשך מבוסס על הנחות העבודה הבאות:

- 8 שעות עבודה ביום 6 ימים בשבוע. סה"כ 2419 שעות שנתיות.
- לפי בסיס של 6 טיפולים בשעה. 3 מטופלים בחצי שעה.
- עלויות כ"א שנלקחו הם על פי סטנדרט של עלויות פיזיותרפיסט שהם כ- 120 ₪ עלות לשעה וזאת לעומת מחירי הידרותרפייסטיים שאינם בעלי מקצוע פרה-רפואיים, המשתכרים בפועל כמחצית מזה.

בריכה טיפולית בית איזי שפירא - שיעור למטופלים בהידרותרפיה

עלויות תפעול שנתיות - בריכה טיפולית מוסדית (בש"ח)

<u>הערות ומפתח חישובים</u>	<u>100 מ"ר</u>	<u>50 מ"ר</u>	<u>תפקיד</u>	<u>סוג הוצאה</u>
מהצוות הקיים.			מנהל	כ"א מנהלי
מהצוות הקיים.			מזכירה	
מהצוות הקיים.			מזכירה הרפואית	
2419 שעות שנתיות.	85,000	85,000	מציל ומגיש עזרה ראשונה	כ"א תפעולי
עלות של 35 נה לשעה.				
2419 שעות שנתיות.	85,000	85,000	מפעיל בריכה	
עלות של 35 נה לשעה.				
ניתן להכשיר את אנשי				
האחזקה שבמסגרת ובכך			איש אחזקה וניקיון	
לחסוך במרכיב זה.				
כלול בתפקיד מפעיל				
הבריכה.			שמירה	
כלול במסגרת התקציבית				
הכוללת של המסגרת.				
	170,000	170,000	סה"כ כ"א מנהלי ותפעולי	
עלות ליטר סולר כ- 6 נה.	170,000	130,000	חימום מי הבריכה והחלל	הוצ' אחזקה
12 חודשי חימום.			המקורה	
	53,000	43,000	חשמל	
	28,000	22,000	מים	
	25,000	18,000	כימיקאליים ושונות כגון	
			בדיקות מעבדה	
	6,000	4,000	חומרי ניקיון	
	18,000	13,000	חידוש ציוד מבלאי	
	300,000	230,000	סה"כ הוצ' אחזקה	
בהנחה שלא משולם דמי			שכירות	הוצ' מנהלתיות
שכירות.				
מועמס על המסגרת.			מיסים ואגרות	
מועמס על המסגרת.			הוצאות תקשורת	
מועמס על המסגרת.			משרדיות	
מועמס במסגרת הביטוח			ביטוח	
הכללי של המסגרת.				
אין צורך.			שיווק פרסום והסברה	
אין צורך.			הנה"ח ורו"ח	
	00,000	00,000	סה"כ הוצ' מנהלתיות	
	470,000	400,000		סה"כ הוצאות תפעול
על בסיס של 2419 שעות	195	165		עלות תפעול
בשנה 8 שעות ביום 6 ימים				שעת בריכה
בשבוע.				
לחצי שעת טיפול.	32.50	27.50		עלות תפעול
לפי בסיס של 6 מטופלים				בריכה
בשעה. 3 מטופלים בחצי				למטופל
שעה.				
לפי בסיס של עלות	93	88		עלות תפעול
פיסיותרפיסט 120 נה				וטיפול
לשעה. 6 מטופלים לשעה. 3				(לחצי שעה)
מטופלים לחצי שעה.				

עלויות תפעול - בריכה טיפולית קהילתית (בש"ח)

<u>הערות ומפתח חישובים</u>	<u>100 מ"ר</u>	<u>50 מ"ר</u>	<u>תפקיד</u>	<u>סוג הוצאה</u>
לפי מפתח של 50% משרה.	97,000	97,000	מנהל	כ"א מנהלתי
משרה מלאה.	68,000	68,000	מזכירה	
לפי החלטת המסגרת.			מזכירה רפואית	כ"א תפעולי
2419 שעות שנתיות.	85,000	85,000	מציל ומגיש עזרה ראשונה	
עלות של 35 ש"ח לשעה.			מפעיל בריכה אחזקה	
2419 שעות שנתיות.	85,000	85,000	וניקיון	
עלות של 35 ש"ח לשעה.			שמירה	
2419 שעות שנתיות.	85,000	85,000		
עלות של 35 ש"ח לשעה.				
	420,000	420,000	סה"כ כ"א מנהלי ותפעולי	
עלות ליטר סולר כ- 6 ש"ח.	170,000	130,000	חימום מי הבריכה והחלל המקורה	הוצ' אחזקה
12 חודשי חימום.				
	53,000	43,000	חשמל	
	28,000	22,000	מים	
	25,000	18,000	כימיקאלים ושונות כגון בדיקות מעבדה	
	6,000	4,000	חומרי ניקיון	
	18,000	13,000	חידוש מבלאי	
	300,000	230,000	סה"כ הוצ' אחזקה	
בהנחה שלא משולמת שכירות.			שכירות	הוצ' מנהלתיות
	15,000	10,000	מיסים ואגרות	
	12,000	12,000	תקשורת	
	3,000	3,000	משרדיות	
כולל רכוש וצד ג'.	20,000	20,000	ביטוח	
לא כולל אחריות מקצועית ונושאי משרה.				
	10,000	10,000	שיווק פרסום והסברה	
	15,000	15,000	הנה"ח ורו"ח	
	75,000	70,000	סה"כ מנהלתיות	
	795,000	720,000		סה"כ הוצ' תפעול
על בסיס של 2419 שעות בשנה 8 שעות ביום 6 ימים בשבוע.	330	300		עלות תפעול שעת בריכה
לחצי שעת טיפול.	55	50		עלות תפעול בריכה למטופל
לפי בסיס של עלות פיסיותרפיסט 120 ש"ח לשעה. 6 מטופלים לשעה. 3 מטופלים לחצי שעה.	115	110		עלות תפעול וטיפול (לחצי שעה)

נקודות האיזון של היקף טיפולים פרטניים לבריכה קהילתית

פרטים	50 מ"ר	100 מ"ר	הערות
עלות תפעולית שנתית	₪ 720,000	₪ 795,000	
עלות הדרכה של חצי שעת טיפול	₪ 60	₪ 60	לחצי שעה כולל תפעול וטיפול הידרותרפי
נקודת איזון לבריכה קהילתית.	12,000	13,250	שיטת החישוב: עלות הדרכה של חצי שעת טיפול (60 ₪) מוכפל בנעלם של מספר הטיפולים + העלות התפעולית השנתית = 120 ₪ מוכפל בנעלם של מספר הטיפולים.

- נקודת האיזון מתארת מצב שבו קיים איזון לכאורה בין הוצאות התפעול והטיפולים ההידרותרפיים כנגד התשלום המשולם ע"י המטופלים, בהנחה שלכל שעת טיפול יתקבל תשלום בסך 120 ₪, שהוא התעריף השכיח כיום לטיפול פרטני של חצי שעה.
- המשמעות המעשית היא שבריכה הידרותרפית בשטח מים של המיועדת לקהילה והגובה 120 ₪ לחצי שעת טיפול פרטני תצטרך לפעול לפחות בהיקף ממוצע של כ- 12,500 טיפולים בשנה על מנת להגיע לנקודת האיזון.
- לא חושבו נקודות איזון של בריכות הפועלות במסגרת מוסדית לקהל יעד פנימי מאחר שבריכות מסוג זה אינן גובות כסף עבור הטיפולים שאמורים להיכלל במסגרת התקציבית של המסגרת.

חלק ב'

רקע וסקירה מקצועית

תוכן עניינים

25 אפיון אוכלוסיית הנכים בישראל
25 הגדרה סטטוטורית של בריכה טיפולית
26-29 סקירה כללית על שיקום וטיפול במים
30 עיקר ממצאי העבודה
31-35 מיפוי בריכות טיפוליות בישראל
36 טבלה מרכזת של בריכות שקיבלו תמיכה כספית של הקרן
37-39 סקירת סוגי בריכות טיפוליות
40-41 מקורות (רשימה ביבליוגרפית)

בריכה טיפולית "שער הנגב"

אפיון אוכלוסיית הנכים בישראל

בישראל נכון להיום קיימים קרוב ל- 300,000 ילדים ובוגרים המקבלים קצבאות נכות שונות. בנוסף ניתן לציין על היקף אוכלוסייה של למעלה מ- 700,000 קשישים שמתוכם למעלה מ- 100,000 מקבלים קצבת סיעוד, למעלה מ- 50,000 נכים של משרד הביטחון וכן קיימות קבוצות נכים נוספות שאינן מקבלות קצבאות כלשהן אך נזקקות לטיפולים הידרותרפיים. מקובל לאמוד את מספרם של הנכים בישראל הסובלים מליקויים שונים²⁴ בהיקף של 10% מהאוכלוסייה הכללית.

להלן התפלגות מקבלי קצבת נכות של הביטוח הלאומי:

<u>היקף</u>	<u>סוג הקצבה</u>
186,000	קצבת נכות
27,000	נפגעי עבודה
3,000	נפגעי איבה
23,000	ילדים נכים
239,000	סה"כ

בריכות טיפוליות - הגדרה סטטוטורית

המושג "בריכות טיפוליות" איננו חד-משמעי ולו בגלל המגוון הרחב של אוכלוסיית הנכים שלה צרכים טיפוליים שונים בהתאם לסוג הנכות והמצב הגופני. קיימות בריכות טיפוליות שונות ומגוונות אשר הפרוגרמה והתכנון הפיזי והתפעולי שלהן נקבעים בעיקר מהצרכים של אוכלוסיית המטרה המתוכננת. לפיכך ניתן להבחין בטווח רחב של סוגי בריכות טיפוליות, החל מאלה המיועדות למתן טיפול הידרותרפי לנכויות פיזיות קשות, וכלה באלה המיועדות יותר לספורט שיקומי ולשחייה טיפולית.

עפ"י תקנות הסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות), התשס"ד – 2004, מוגדרת בריכת טיפולית "בריכה טיפולית" (Hydrotherapy) כבריכה שבה נערכת הפעלה גופנית במים לשם השגת מטרות טיפוליות משמרות (Fitness) או מקדמות (Therapy); בהגדרה זו, "מטרה טיפולית משמרת או מקדמת" - שימור או שיפור, בהתאמה, של תפקוד מוטורי, פסיכומוטורי ופסיכו-חברתי לאנשים עם מגבלה או עם נכות זמנית או צמיתה;

²⁴ ליקויים נפשיים, ליקויים פנימיים, פיגור שכלי, ליקויים נוירולוגיים, ליקויי ראייה, ליקויים לוקומוטוריים, ליקויים אורוגנטיליים, ליקויי שמיעה וכדו'

בריכות טיפוליות - סקירה כללית על שיקום וטיפול במים

כללי

שחייה נחשבת לאחד מענפי הפעילות הגופנית המועילים ביותר לאדם מבחינה בריאותית. תרומת הפעילות הגופנית במים לאדם, עולה לעין שיעור כשעוסקים בשיקום תפקודים שנפגעו. התכונות הייחודיות של המים מאפשרות לנצל את התכונות החיוביות של פעילות גופנית (אימון שרירים, מערכת הנשימה ומערכת לב-ריאה), בלא לשלם את המחיר הכרוך בכך בעת פעילות מוגברת ביבשה (כגון שחיקת שרירים ורקמת חיבור).

למים תכונות ייחודיות ביחס לאוויר בו נעשית מרבית הפעילות הגופנית של האדם ובכך הן מאפשרות תועלות רבות לאנשים נכים כמפורט להלן:

- משקל הגוף במים: עקב ההבדל בין המשקל הסגולי של המים לבין ממוצע המשקל הסגולי של גוף האדם משחרר במים הגוף ממשקלו בהתאם לעומק המים בהם הוא שקוע. לפיכך, כאשר גוף שקוע במים, הלחץ על עמוד השדרה ומפרקים אחרים מופחת, דבר המאפשר לעסוק בפיתוח של שרירים בלא לשלם את המחיר של שחיקת רקמות חיבור ברצועות ובגידים. כך ניתן לשקם במהירות יחסית פגיעות ברקמה הרכה, ולהפעיל נפגעים במערכת הנוירומוסקולרית שאינם יכולים להפעיל את שיריהם בנוכחות כוח הכובד, ובהעדר יכולת הציפה.
- התנגדות המים: הקשרים בין מולקולות המים (צמיגות המים) יוצרים התנגדות לתנועה, שתכונותיה תלויות במהירות התנועה, בשטח הפנים של הגוף בתנועה ובעומק שקיעתו. שימוש מבוקר בשלושת המרכיבים הללו מאפשר מדרג של התנגדויות לכוח השרירים, בלא להזיק לשרירים על ידי עומסי יתר בזמן תנועה חופשית באוויר.
- לחץ הידרוסטאטי: הלחץ בתוך המים גדל ככל שעומק השקיעה גדל על מעטפת הגוף גדל. לתכונה זו חשיבות מיוחדת בהקשר לפעילות רקמת הריאות וכלי הנשימה, שכן היא מגדילה את ההתנגדות לזרימת האוויר באברי הנשימה. כתוצאה מהגדלת ההתנגדות לזרימת האוויר נוצר צורך בהגדלת הפעולה השרירית של הסרעפת והשרירים הבין-צלעיים, בעיקר לביצוע פעולת השאיפה. פעילות מוגברת זו מהווה אימון ספציפי של שרירי הנשימה שחשיבותו גדולה במיוחד לבעלי הפרעות בתפקודי הנשימה, ובראשם חולי גנחת הסמפונות (אסתמה), בעלי ניוון שרירי ושיתוק מוחי.
- זרימת המים סביב עצם נע: מים מתערבלים יחד עם חום המים מועילים

להרפיה כללית, כמו כן למיתון רפלקס המתיחה ויתר התגובות הבלתי רצוניות הנפוצות במצבי פגיעה נוירולוגית.

- **הולכת חום**: מוליכות החום במים מהירה פי 50 מאשר באוויר. שהות במים חמים מפחיתה את רגישותם של כישורי השריר ומאפשרת ירידה של הטונוס המוגזם.

- **נינוחות**: מגע המים עם הגוף מונע בעיות הזעה. פעילות במים חמים מרחיבה את כלי הדם ובאופן זה משפיעה לטובה על מחזור הדם, תפקוד אברים פנימיים והמערכת החיסונית של הגוף. תהליכים אלה מתקשרים בדרך כלל עם הרגשת נוחות, רעננות ורוגע.

- **עצמאות**: נפגע במערכת התנועה יכול להתנועע במים ללא כל מכשירי עזר: כסא גלגלים, קביים או מכשירים, דבר זה המקנה תחושה של עצמאות וחוויה חיובית של שליטה בתנועתו.

- **מודעות**: העובדה שאדם נמצא במגע ישיר עם גופו בתוך המים, גורמת לו להתייחס יותר לתחושותיו ביחס לגופו וצורתו, ולהגביר את מודעותו הגופנית.

- **שליטה ובטחון עצמי**: פיתוח שליטה של השחיין המוגבל בתנועתו על תהליך שיווי המשקל במדיום המים, ורכישת מיומנות בשחייה מביאה בעקבותיה תחושה של בטחון עצמי רב יותר.

פעילויות טיפוליות ושיקומיות בבריכות שחייה, מאגדות טווח רחב של סוגי פעילויות מים החל בפעילות בעלת אופי רפואי - שיקומי ועד לפעילות ספורט תחרותי כמפורט להלן.

טיפול במים באמצעות פעילות הידרותרפיה

השימוש במילה הידרותרפיה הוכנס לספרות המדעית בשנת 1697 על ידי סיר ג'ון פלויר, אשר תיאר את ההשפעות חיוביות והשליליות של שימוש במים חמים וקרים. הידרותרפיה היא בעיקרה תוכנית טיפולית לשיפור התפקוד הנוירו-מוסקולרי-שילדי של האדם המופעלת על ידי מדריכים מוסמכים בתוך בריכת שחייה מחוממת. התוכנית הטיפולית כוללת פעילות גופנית אקטיבית או פסיבית שנעשית במים בהנחה רפואית.

האינדיקציות הרפואיות בזכות טיפולים הידרותרפיים הם במצבים בהם לעתים אסורה הדריכה (NWB) או מותרת דריכה חלקית (PWB) במיוחד לאחר ניתוחים להחלפת מפרקי ירכיים וברכיים ולאחר שברים. לכאבי גב, מאחר שהמים תורמים

להרפיית השרירים, לשמירה והגדלה של טווחי התנועה ולהפחתת הכאב. המחלות הריאומטיות השונות כאשר הפעילות במים תורמת להרפיה, הפחתת הכאב, שמירת טווחי התנועה וחיזוק השרירים. הטיפול במים מקובל גם במקרי כוויות: הפעילות במים מפחיתה כאב, מרפה, שומרת ומגדילה את טווחי התנועה ומגמישה את הצלקות.

ספורט שיקומי

הפעילות במים מתאימה לספורט הטיפולי: מתרגילים המוגדרים כמרכיב טיפולי עד פעילות גופנית ונופש פעיל. הפעילות במים לנכה מקבוצת הנכויות הנורולוגיות משחררת מכסא הגלגלים ומהמכשור המסורבל, כך שהרגשת העצמאות גוברת. למרכיבים אלו יש חשיבות פסיכולוגית רבה ומהווים מטרה טיפולית בפני עצמה.

שחיית נכים

לימוד שחייה: לימוד מיומנות השחייה, תוך התאמת סגנון שחייה לכל סוג נכות. שחייה תחרותית: אימוני שחייה תחרותית והישגית המתבצעים מול שעון העצר.

פעילויות לקשישים

המוגבלויות השכיחות אצל קשישים הן: מצבים טראומטיים - פגיעה בחושי השמע והראייה, אובדן זריזות התנועה ופגיעה במידת הריכוז. מחלות כלי דם - סוגי מחלות לב, הסתיידות עורקים וכו'. מחלות פרקים - שכיחות במיוחד אצל נשים קשישות. אוסטאופורוזיס - התדלדלות רקמת העצם הגורמת לעליית רמת הסיכון לשברים בעצמות. ירידה ברמת התפקוד - מקורה בנוקשות מרפקים, החלשות שרירים, חשש מאובדן היציבות ופחדים וחרדות שונים. סוכרת, יתר לחץ דם, משקל עודף ותת משקל.

בהתבסס על ידע עדכני ומדעי אנו למדים כי פעילות גופנית חשובה ביותר להתמודדות עם תוצאות הזקנה. הפעילות בבריכת השחייה יעילה ביותר לשיפור מצבם הגופני והנפשי של הקשישים. הפעילות משפרת את גמישות המפרקים, מחזקת את העצמות, משפרת את היציבה ואת תפקודן של מערכות הנשימה וכלי הדם, כמו גם את תחושת המסוגלות החיובית וההערכה העצמית.

סיכום

לאור כל האמור לעיל הבריכה הטיפולית צריכה להיות מותאמת לסוגי הנכויות השונים בתנאי הפיזיים, התברואתיים וההיגייניים. כמו כן יש להתאים את מבנה הבריכה כך שתאפשר הסתגלות סביבתית, גופנית ופסיכולוגית לסוגי הנכויות השונים. לדוגמה, בריכות טיפוליות המיועדות למתן טיפול הידרותרפי לנכויות פיזיות קשות לשיפור התפקוד הנוירו-מוסקולרי - שילדי, מאופיינות בטמפרטורת מים גבוהה יחסית ובמבנה פיזי (כמו עומק מים) המותאם לגיל המטופלים ולנוחות המטפלים במים. לעומתן, בריכות טיפוליות המיועדות לשיקום נכים באמצעות שחייה שיקומית, הכוללת תרגילי הסתגלות והכנת הנכה לעצמאות, בנויות פיזית אחרת (בעומק, אורך וטמפרטורת מים).

לכן יש חשיבות רבה לבניית פרוגרמה תוך עבודת חשיבה יסודית של צוות היגוי רב מקצועי על מנת שהמתקן המתוכנן יתאים לאוכלוסייה אותה נועד לשרת, יהיה נוח לעבודה ואסתטי ככל שניתן.

בריכה טיפולית לגיל הרך "בית איזי שפירא"

בריכות טיפוליות - עיקר ממצאי העבודה

מתוך סקירה של 23 בריכות טיפוליות, מתוכם 16 בריכות שקבלו תמיכה מהקרן, עולים הממצאים הבאים:

ממצאים של פרוגרמה פיזית והקמה

1. שטח המים הממוצע של הבריכות הטיפוליות שנבדקו עומד על 90 מ"ר.
2. עלות ממוצעת לבניית בריכת טיפולית חדשה עמד על כ- 2,560,000 ₪.

ממצאים כלכליים וטיפוליים

1. סכום הסיוע הממוצע של הקרן לשם הקמת בריכה טיפולית חדשה עמד על 1,100,000 ₪.
1. ממוצע התמיכה להצטיידות של בריכה אחת עמד על כ- 150,000 ₪.
2. ממוצע אחוז הסיוע של הקרן (לבנייה, שיפוצים והצטיידות) עמד על כ- 70% מהעלות הכוללת של הפרויקט.
3. הממוצע השנתי של טיפולים בשנה עמד על כ- 11,500.
4. ממוצע מספר טיפולים בחצי שעה עומד על כ- 2.5.
5. ממוצע ניצול שטח מים למספר טיפולים בו-זמנית (ביחס לפוטנציאל של מטפל-מטופל לכל 10 מ"ר שטח מים) עומד על 44% בלבד.
6. ממוצע מחירי הטיפולים עומד על כ- 120 ₪ לחצי שעת טיפול פרטני.
7. עלויות הפעלה של בריכות מוסדיות קטנות בהשוואה לבריכות קהילתיות בסדר גודל של יותר מ- 40%. עלות הפעלה ממוצעת של בריכה מוסדית שגודלה 100 מ"ר עומד על כ- 470,000 ₪ לשנה לעומת כ- 800,000 ₪ עלות הפעלה לשנה של בריכה קהילתית.

מיפוי בריכות טיפוליות בישראל

כללי

בארץ פועלות למעלה מ- 60 בריכות טיפוליות וניתן לשער שמספרן גדול יותר מאחר שבשנים האחרונות קיימת מגמה של שדרוג בריכות פרטיות בבתים פרטיים לבריכות טיפוליות.

טבלת מיפוי בריכות טיפוליות²⁵

להלן סקירה של בריכות בסיווג של קהל היעד וסוג פעילות.

- **בריכה הידרותרפית (בכחול)**
- **ספורט ושחייה טיפולית (בירוק)**
- **בריכה המיועדת לאוכלוסיית הקשישים (באדום)**

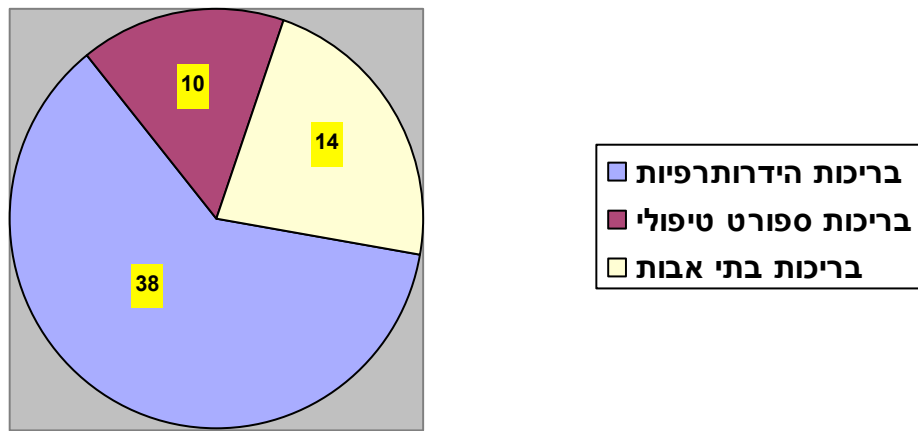
ס"ה	קהילתית	מוסדית + קהילתית	מוסדית מלאה	היקף אוכלוסייה (באלפים)	אזור
0				95	אזור נהריה – 1 נהריה, מעלות תרשיחה, כפר יסיף וכו'
2	מבואות חרמון. מעלה גמלא רמה"ג.			145	אזור צפת – 2 צפת, חצור הגלילית, ראש פינה, רמת הגולן קצרין, מטולה קריית שמונה וכו'
5	בית הלוחם חיפה. בית הלוחם חיפה.	"סב-יום" מזרע.	אופקים חיפה. "גן אור" קריית אתא.	600	אזור חיפה – 3 עכו, הקריות, חיפה, שפרעם, כרמיאל, מגדל העמק, עפולה, עמק יזרעאל, יקנעם, דאלית אל כרמל וכו'
4	חמי טבריה בי"ח צרפתי נצרת. עפרה גפני מושבה כנרת. בן ארצי אלישע שדה ורבורג.			230	אזור טבריה – 4 ישובי סובב כנרת, טבריה, נצרת וכו'
4	א.ח.שא אקים חדרה.		פרוטיאה בכפר תל מונד. מגדלי נורדיה מושב נורדיה. אילנית פרדס חנה.	550	אזור נתניה – 5 זכרון, בנימינה, פרדס חנה, אור עקיבא, גבעת אולגה, חדרה, נתניה, אבן יהודה, טירה, כוכב יאיר, שבי שומרון וכו'
1	בית אייל אשדות יעקב.			33	אזור בית שאן – 6
24	בי"ח תל השומר. בי"ח איכילוב ת"א. בית הלוחם ת"א. ספיבק ר"ג. הבריכה של ימית קיבוץ נצר סירני.	בית לוינשטיין רעננה. איזי שפירא רעננה. בית נועם קריית אונו. אלי"ע פ"ת. עזר מציון בני ברק. על"ה בני ברק. כפר עופרים רמה"ש.	משען ת"א. אחוזה בית רעננה. בית גיל פז כפ"ס. מגדלי הים התיכון כפ"ס. אחוזה ים ראשלי"צ. שבעה כוכבים הרצליה פיתוח. בית פרוטיאה הרצליה. עד 120 הוד	2,950	אזור ת"א 7-8 הרצליה, כפ"ס, רמה"ש, פי"ת, ראש העין, אלקנה, אריאל, קריית אונו, ר"ג, בני ברק, מודיעין, מכבים רעות, גבעתיים, חולון, בת-ים, ת"א, תה"ש, אור יהודה, ראשלי"צ, נס ציונה, באר יעקב, רחובות, יבנה, קריית עקרון, לוד, רמלה, הוד השרון, רעננה, מודיעין עלית, גבעת זאב וכו'.

²⁵ במידה והבריכה דו שימושית (הידרותרפית+ ספורט טיפולי) היא תסומן פעמיים.

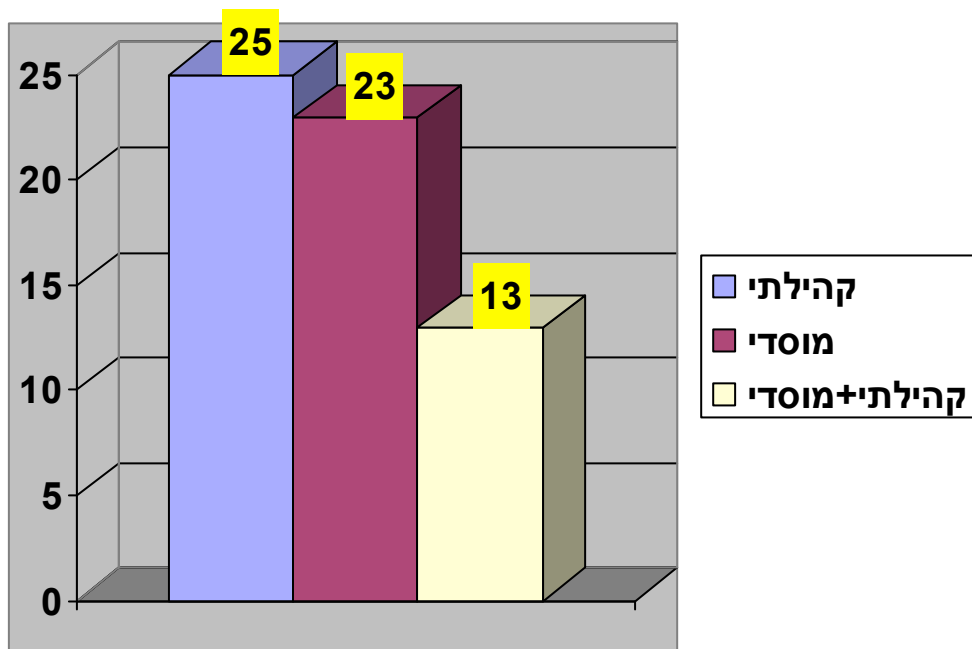
סה"כ	קהילתית	מוסדית + קהילתית	מוסדית מלאה	היקף אוכלוסייה (באלפים)	אזור
			השרון. מגדלי הים התיכון בת-ים. מעון בני ציון ראש העין. בי"ח ממשתלי נס ציונה. מעון לבצלר הרצליה.		
0				12	אזור יריחו – 9
7	מרכז הידרותרפי שער הנגב. נתיב העשרה. נווה מבטח. הבריכה של ענת גדרה. דרך המים אשדוד.	בי"ח אורנים אשקלון. עלי נגב מרחבים. (בבתכנון)		700	אזור אשקלון – 10 אשדוד, גדרה, קריית מלאכי, באר טוביה, קריית גת, אשקלון, שדרות וכו'
13	בית הלוחם י-ם בי"ח הדסה י-ם בריכת יפית י-ם בית חינוך עיוורים ירושלים. לגעת במים מבוא חורון.	מעון נכים גילה י-ם. שלווה ירושלים. בי"ח אלי"ן י-ם.	ביה"ס עסאויה מ. י-ם. ביה"ס אלבכריה מ. י-ם. בי"ס אילנות ירושלים. שי"ח סוד ירושלים. בי"ח איתנים סמוך לירושלים.	1,100	אזור ירושלים 11-12 בית שמש, ירושלים, חברון, קריית ארבע, צפון ים המלח עד נחל ערוגות וכו'
0				10	נירים – 13
2	עמותת יחדיו באר שבע (בתכנון).		גני עומר עומר.	400	אזור באר שבע - 14
0				28	אזור ערד 15-16
0				7	אזור ניצנה - 17
0				6	אזור שדה בוקר - 18
0				70	אזור דימונה 19-20
0				3	אזור עין יהב – 21
0				3	אזור הר שגיא – 23
0				3	אזור פאראן – 24
0				4	אזור יטבתה - 25
0				50	אזור אילת – 26
				38.5	אזורים אחרים
62				7,037.5	סה"כ

מיפוי בריכות טיפוליות לפי סוג פעילות

הנתונים שרוכזו בעבודה זו (ראה טבלת מיפוי בריכות טיפוליות בהמשך) מצביעים על כמות של כ- 62 בריכות טיפוליות שרובן (30) מיועדות ומותאמות במיוחד לטיפולים הידרותרפיים, ובריכות המיועדות לפעילות של קשישים בדיור מוגן (14) וחלקן בריכות טיפוליות המיועדות לספורט טיפולי (10) אם כי ראוי לציין שכמעט כל בריכת שחייה יכולה לשמש כבריכה לספורט טיפולי.

מיפוי בריכות טיפוליות לפי קהל ייעד

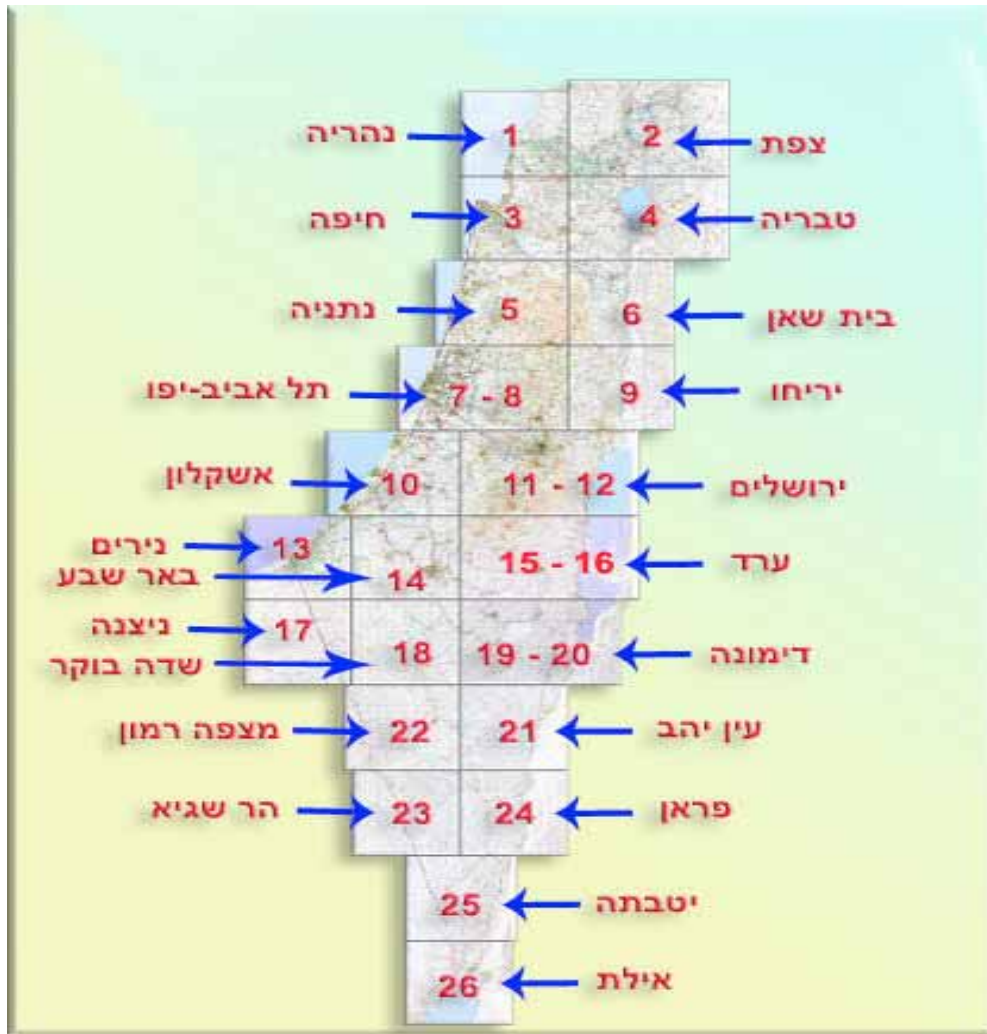
מסקירת הבריכות הטיפוליות עולה כי מתוך 62 בריכות שנבדקו כ- 25 מיועדות לקהל יעד קהילתי אזורי, 23 לבריכות המיועדות לקהל מוסדי פנימי ו- 13 בריכות המיועדות לקהל גם מוסדי וגם קהילתי אזורי. קיימת מגמה ההולכת ומתרחבת לשילוב של בריכות מוסדיות עם הפנים לקהל קהילתי, עקב הצורך להגדלת הכנסות על מנת להגיע לאיזון כלכלי תקציבי.

פריסה גיאוגרפית של בריכות שחייה טיפוליות בהשוואה להיקף אוכלוסייה

פריסה הגיאוגרפית של הבריכות מצביעה על כך שישנם אזורים "רוויים" בבריכות טיפוליות יותר ואזורים "רוויים" פחות. כך לדוגמה בצפון הארץ באזור צפת וטבריה המצב הטוב ביותר לעומת אזור חיפה שבו היחס פחות טוב. באזור ירושלים ואזור אשקלון היחס טוב יחסית לעומת אזור הדרום באר שבע ודרומה כולל אילת, ששם בבירור שורר מחסור בתחום.

<u>היקף אוכלוסייה</u> <u>(באלפים) לבריכה</u>	<u>סה"כ בריכות</u>	<u>היקף אוכלוסייה</u> <u>(באלפים)</u>	<u>אזור</u>
-	0	95	אזור נהריה – 1
72.5	2	145	אזור צפת – 2
150	5	600	אזור חיפה – 3
46	5	230	אזור טבריה – 4
137.5	4	550	אזור נתניה – 5
-	0	33	אזור בית שאן – 6
123	24	2,950	אזור ת"א 7-8
-	0	12	אזור יריחו – 9
100	7	700	אזור אשקלון – 10
85	13	1,100	אזור ירושלים 11-12
-	0	10	נירים – 13
200	2	400	אזור באר שבע – 14
-	0	28	אזור ערד 15-16
-	0	7	אזור ניצנה – 17
-	0	6	אזור שדה בוקר – 18
-	0	70	אזור דימונה 19-20
-	0	3	אזור עין יהב – 21
-	0	3	אזור הר שגיא – 23
-	0	3	אזור פאראן – 24
-	0	4	אזור יטבתה – 25

<u>היקף אוכלוסייה</u> <u>(באלפים) לבריכה</u>	<u>סה"כ בריכות</u>	<u>היקף אוכלוסייה</u> <u>(באלפים)</u>	<u>אזור</u>
-	0	50	אזור אילת - 26
-	0	38.5	אזורים אחרים
	62	7,037.5	סה"כ

טבלת מרכזת של בריכות שקיבלו תמיכה כספית של הקרן²⁶

שם הבריכה	קהל מטרה ²⁷	שם הרשות	איש קשר	כתובת הבריכה	טלפון	פקס	נושא הסינוע	
מקיף א' אשדוד	קהילתי	אשדוד	מיקי רוזנברג	מורדי הגטאות רובע ב' אשדוד	08-8545080 (הרשות העירונית לספורט)	08-8677789	הקמה והצטיידות	
"בית אייל"	קהילתי	אשדות יעקב מאוחד	אורנה שמעוני	אשדות יעקב מאוחד עמק הירדן 15150	04-6757767	04-6757767	בנייה	
בי"ס אורנים	מוסדי +קהילתי	אשקלון	ירדנה צלח	אלי כהן 32 אשקלון	08-6722212	08-6722212	הקמה והצטיידות	
"מרכז עידן"	קהילתי	בית שאן	הבריכה לא פעילה בשלב זה					הקמה
עזר מציון	מוסדי +קהילתי	בני ברק	זאב שכטר	הרב רבינוב 5 בני ברק	03-6144444	03-6780327	הקמה	
"מעון לבצלר"	מוסדי	הרצליה	מוטי ארבל	ההגנה 26 הרצליה 46325	09-9501353 09-9615300	09-9578697	שיפוץ	
אקים חדרה	קהילתי	חדרה	בני אחרק	נורדאו 5 חדרה	04-6322696	04-6330790	הקמה	
בי"ס אופקים	מוסדי	חיפה	גלית אמסלם	דרך היס 44 חיפה	04-8370499	04-8103129	הקמה והצטיידות	
מעון נכים גילה	מוסדי +קהילתי	ירושלים	אלכס ליבוביץ	צביה ויצחק 30 ירושלים 93840	02-6761082	02-6765173	הקמה והצטיידות	
מבואות חרמון	קהילתי	מבואות חרמון	ליד אלקולוברי	צומת כוח ד"נ גליל עליון 12000	04-6943071	04-6902039	נגישות	
"עלי-נגב"	מוסדי +קהילתי	מרחבים	ישראלה נבו	ת"ד 771 מועצה אזורית מרחבים	0732360555	0732360556	בשלבי תכנון	
אליצור נתניה	קהילתי	נתניה	דני מיכאלי	סעדיה הגאון 4 נתניה	09-8356081	09-8352217	נגישות	
אלי"ע	מוסדי +קהילתי	פ"ת	מיכאל סגל	לבון 3 פ"ת	03-9336840	03-9336837	הקמה והצטיידות	
בית נועם	מוסדי +קהילתי	קריית אונו	איקי בר-חיים	הרצל 66 קריית אונו	03-5351344	03-5354220	הקמה	
מעון "גנאורי"	מוסדי	קריית אתא	ורד צפורה	ת"ד 192 קריית אתא	04-8724543	04-8493677	שיפוץ	
אילן ספיבק (הידרותרפיה)	קהילתי	ר"ג	ד"ר יהושוע הוצלר	רוקח 123 ר"ג 52535	03-5754444	03-7511649	הקמה והצטיידות	
אילן ספיבק (קהילתי)	קהילתי	ר"ג	ד"ר יהושוע הוצלר	רוקח 123 ר"ג 52535	03-5754444	03-7511649	קירוי	
צעד קדימה	מוסדי	ראשלי"צ	נעמי רותם	החידא 4 ראשלי"צ	03-9672388	03-9646818	הקמה והצטיידות	
כפר עופרים	מוסדי +קהילתי	רמה"ש	עודד בן שלמה	דרך משה סנה 199 רמה"ש 69512	03-6487693	03-6477991	הקמה והצטיידות	
בית איזי שפירא (גדולה)	קהילתי	רעננה	טוביה סטוצ'ינר	ת"ד 29 רעננה 43100	09-7742041	09-7710465	הקמה והצטיידות	
בית איזי שפירא (קטנה)	קהילתי	רעננה	טוביה סטוצ'ינר	ת"ד 29 רעננה 43100	09-7742041	09-7710465	הקמה והצטיידות	
מרכז הידרותרפי	קהילתי	שער הנגב	איתי צורי	קריית החינוך מו"א שער הנגב 78100	08-6801499	08-6897796	הקמה והצטיידות	

²⁶ מיון לפי רשות מקומית

²⁷ קהל מטרה מוסדי הכוונה לאוכלוסייה מקומית של המוסד המטפל. קהל מטרה קהילתי הכוונה לאוכלוסייה מהאזור (מחוץ למוסד). קהל מטרה מוסדי +קהילתי הכוונה לאוכלוסייה מעורבת שחלקה מהמוסד הטיפולי וחלקה חיצוני מהאזור

סקירה של סוגי בריכות טיפוליות

**בריכה עם דפנות מוגבהים (40 ס"מ) ביחס למפלס מדרכת הבריכה
פינוי מים עילי באמצעות תעלות גלישה
נגישות נכים באמצעות דפנות ומנוף הידראולי**

בריכה שיקומית ספיבק ר"ג - בריכה מוגבהת ומנוף עמוד הידראולי

**מי הבריכה שחלקה הגדול בגובה "0" ביחס למפלס מדרכת הבריכה
פינוי מים עילי באמצעות תעלות גלישה
נגישות נכים עם רמפה צד חיצונית המאפשר**

(מאפשר לתכנן את רוב הבריכה בחלקה הגדול בגובה "0" מבלי שיהיה צורך לתכנן את כלל הבריכה עם דפנות מוגבהות)

בריכה שיקומית תל השומר עם רמפה צד חיצונית

**מי הבריכה בגובה "ס" ביחס למפלס מדרכת הבריכה
פינוי מים עילי באמצעות תעלות גלישה
נגישות נכים עם רמפה פנימית אל תוך המים**

(שיטה זו איננה מיושמת כבר בבריכות מודרניות לאחר שהניסיון הוכיח שהורדת והוצאת נכה בכיסא גלגלים תוך כדי כניסה לרמפה אינה נוחה למטפלים)

בריכה שיקומית ביי"ח אל"ן רמפה עם רמפה ירידה למים

**מי הבריכה נמוכים ממפלס מדרכת הבריכה
פינוי מים עילי באמצעות סקימרים
נגישות נכים באמצעות מנוף צד מונע בסוללות נטענות**

בריכת שחייה טיפולית "מבוא חורון" עם מנוף חשמלי מונע סוללות

**מי בריכה בגובה "0" ביחס למפלס מדרכת הבריכה
פינוי מים עילי באמצעות תעלות גלישה
נגישות נכים באמצעות מנוף תקרה מונע סוללות**

בריכת שחייה "אוניברסיטת ת"א" עם מנוף תקרה מונע סוללות

**מי הבריכה נמוכים ממפלס מדרכת הבריכה
פינוי מים עילי באמצעות סקימרים
נגישות נכים באמצעות רמפה פנימית ומנוף תקרה**

בריכה טיפולית בייס אופקים חיפה ששופצה כחדשה

מקורות (רשימה ביבליוגרפית)

חקיקה

חקיקה בתחום התכנון והבנייה

- תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות) (הוראת שעה), התשס"ב - 2002.
- תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), התש"ל - 1970 (טיוטה תיקון התשס"ה – 2005 לבריכות שחייה) (טרם פורסם ברשומות).
- תקנות התכנון והבניה (התקנת מקומות חניה), התשמ"ג – 1983.

חקיקה בתחום רישוי עסקים

- חוק רישוי עסקים, התשכ"ח - 1968.
- צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה – 1995.
- תקנות הסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה), התשס"ד - 2004 .
- תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לבריכות שחייה), התשל"ג – 1973.
- תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לבריכות שחייה), התשנ"ד – 1994.
- הנחיות המהנדס הראשי לבריאות הסביבה במשרד הבריאות - תנאי תברואה נאותים לבריכות זרמים (בריכות זרמי אוויר ומים, טיוטה עדכון 10/2/08).
- הנחיות המהנדס הראשי לבריאות הסביבה במשרד הבריאות - קריטריונים לאיכות תברואתית של המים במרחצאות תרמו-מינרליים, עדכון 28/2/08.
- הנחיות המהנדס הראשי לבריאות הסביבה במשרד הבריאות – מניעת הזרמה לא מבוקרת של כלור לבריכות שחייה, עדכון 26/11/06.
- הנחיות המהנדס הראשי לבריאות הסביבה במשרד הבריאות – טיפול באירועי זיהום צואתי במי בריכות שחייה ומרחצאות, עדכון 2007.

חקיקה בתחום הספורט

- חוקת השחייה על פי ההתאחדות הבין-לאומית לשחייה (פינ"א).

חקיקה בתחום סידורים מיוחדים לנכים

- חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998.
- חוק התכנון והבניה, (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות) התשכ"ה - 1965 פרק ה' 1: סידורים מיוחדים לנכים בבניינים ציבוריים.
- חוק התכנון והבניה, (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות) התשכ"ה - 1965 חלק ח': התקנת סידורים מיוחדים לנכים בבניין ציבורי.
- חוק הרשויות המקומיות (סידורים לנכים), התשמ"ח – 1998.
- חוק איסור הפליית עיוורים המלווים בכלבי נחייה, התשנ"ג – 1993.
- חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ציבוריים, התשס"א - 2000.

חקיקה בתחום הבטיחות

- פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), תש"ל – 1970.
- תקנות החשמל (תקני חשמל בבריכה במתח שאינו עולה על מתח נמוך), התשס"ג – 2003.

ספרות ומאמרים מקצועיים

1. ברגמן, א. והוצ'ר, י. (עורכים) (1996), "על שיקום במים", המכללה לחינוך גופני ע"ש זינמן, מכון וינגייט, נתניה.
2. בן ארצי, א. (1992), "על שחייה ושחייה שיקומית", הוצאת ספרים ע"ש גיל, מכון וינגייט, נתניה.
3. הוברמן, ד. (1990), "שחייה לנפגעי שיתוק מוחין CP", אילן ספורט לנכים (פרסום פנימי), רמת-גן.
4. הולצר, י. (1996), "תרגילי הסתגלות במים" (מקראה עפ"י כתבי יד של ד"ר שטרוק, ה. ופרופ' איננמוזר, י. אוניברסיטת קלן, גרמניה), הוצאת ספרים ע"ש גיל, מכון וינגייט, נתניה.
5. ווינדזור, א. ופריגת, דני. ולוין, ברוס. (2003), "סידורי נגישות לאנשים עם מוגבלות", המכון למחקר ופיתוח מוסדות חינוך ורווחה, תל-אביב.
6. זלושינסקי, מ. (2003), "חקר מקרה בברכה הטיפולית של פעמים", עבודה לתואר שני, בני ברק.
7. גיל, י. ונייקרוג, ש. וסתוי, נ. (1996), "הקשיש בקהילה: ידע ועקרונות עבודה", ידיעות אחרונות; ספרי חמד, ירושלים.
8. לבקוביץ, ד. (עורך). (1994, 2000, 2006), "אוגדן מקצועי לבריכות שחיה ומרכזי ספורט ונופש", מערכת בסגנון חופשי, רמת-גן.
9. לבקוביץ, ד. (2002, 2006), "המדריך למפעילי בריכות שחייה – כל התיאוריה ועוד 222 שאלות ותשובות", מערכת בסגנון חופשי, רמת-גן.
10. לבקוביץ, ד. (1998), "בריכות שחייה טיפוליות – תכנון ותפעול בריכות שחייה לאוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים", מערכת בסגנון חופשי, רמת-גן.
11. לוטן, מ. והדר-פרומר, מ. (1995), "הטיפול ההידרותרפי בילדות עם תסמונת רט", המכון הבינלאומי ללימודי המשך בנכויות התפתחותיות ע"ש טראמפ, בית איזי שפירא – עמותת אבי (ע"ר), רעננה.
12. מק'קורמן, מ. (1992), "ילדים מיוחדים – צרכים מיוחדים", הוצאת ספרים איתאב, תל-אביב.
13. סטריוער, ס. (1989), "תנועה במים ופיזיותרפיה לקוודרו פלגים".
14. פריגת, ד. ופלדמן, נ. (1999), "סידורי נגישות לאנשים עם מוגבלות במוסדות חינוך ורווחה", המכון למחקר ופיתוח מוסדות חינוך ורווחה, תל-אביב.
15. שרמן, ע. (1995), "חינוך גופני וספורט לאוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים", הוצאת ספרים ע"ש גיל, מכון וינגייט, נתניה.

חלק ג'

נספחים

נספח 1 : טופס לתקצוב סעיפי הוצאות (לדוגמה)

נספח 2 : טופס בקשה לפיתוח שירותים לנכים

טופס לתקצוב סעיפי הוצאות (לדוגמה)

שטח כללי של אתר הבריכה

שטח פני המים

נפח המים

<u>הערות ומפתח חישובים</u>	<u>עלות שנתית בש"ח</u>	<u>תפקיד</u>	<u>סוג הוצאה</u>
היקף משרה		מנהל	כ"א מנהלתי
היקף משרה		מזכירה	
היקף משרה		מזכירה רפואית	
..... שעות שנתיות. עלות ש"ח לשעה.		מציל ומגיש עזרה ראשונה	כ"א תפעולי
..... שעות שנתיות. עלות ש"ח לשעה.		מפעיל בריכה אחזקה וניקיון	
..... שעות שנתיות. עלות ש"ח לשעה.		שמירה	
		סה"כ כ"א	
		חימום מי הבריכה והחלל המקורה	הוצ' אחזקה
		חשמל	
		מים	
		כימיקאליים ושונות כגון בדיקות מעבדה	
		חומרי ניקיון	
		חידוש מבלאי	
		סה"כ הוצ' אחזקה	
		שכירות	הוצ' מנהלתיות
		מיסים ואגרות	
		תקשורת	
		משרדיות	
הפוליסה כוללת רכוש/ וצד ג' / אחריות מקצועית/נושאי משרה (מחק המיותר)		ביטוח	
		שיווק פרסום והסברה	
		הנה"ח ורו"ח	
		סה"כ מנהלתיות	
			סה"כ הוצ' תפעול
על בסיס של שעות בשנה ימים בשבוע ... שעות ביום			עלות תפעול שעת בריכה
לחצי שעת טיפול. לפי בסיס של מטופלים			עלות תפעול בריכה למטופל
על בסיס של עלות פיסיותרפיסט ש"ח לשעה.			עלות תפעול וטיפול פרטני (לחצי שעה)